

پرسش ۶۴: راز آیت الکرسی چیست؟

السؤال/ ۶۴: ماهو سرّ آية الكرسي، وهل لها علاقة وثيقة بالتوحيد والإمامة؟

المرسل: إبراهيم رغيل

راز آیت الکرسی چیست و آیا ارتباط تنگاتنگی با توحید و امامت دارد؟

فرستنده: ابراهیم رگیل

الجواب: بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدين وسلم تسليماً.

هذه هي آية الكرسي كما نزلت على محمد (ص): (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) ([113])، ([114]).

پاسخ: بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهدين وسلم تسليماً.

آیت الکرسی که به حضرت محمد(ص) نازل شد به شرح زیر می باشد: «الله خدایی است که هیچ خدایی جز او نیست. زنده و پاینده است. نه خواب سبک او را فرا می گیرد و نه خواب سنگین. از آن او است هر آنچه در آسمان ها و زمین و هر آنچه بین آنها است و هر چه پایین تر از آن است. چه کسی جز به اذن او در نزد او شفاعت کند؟ آنچه را که پیش رو و آنچه را که پشت سرشان است می داند و به علم او جز آنچه خود خواهد

احاطه نتواند یافت؟ کرسی او آسمان‌ها و زمین را در بردارد. نگهداری آنها بر او دشوار نیست. او بلند پایه و بزرگ است» ([115])، ([116]).

وسرّها أنّ فيها ذكر الحقيقة (هو)، واللاهوت (الله)، وباب اللاهوت (الرحمن الرحيم)، وفيها بيان اختلاف الحقيقة عن اللاهوت في مقام المعرفة واتحادهما في الحقيقة، وبيان أنّ اللاهوت (الله) هو تجلّي للحقيقة وصفة للحقيقة، وبيان أنّ هذا التجلّي هو لحاجة الخلق له (فالقيوم لا يكون حقيقة إلا بمن يقوم عليه). وفيها بيان أنّ الحي الحقيقي هو سبحانه ومن سواه حياتهم من حياته وقائمة بحياته.

و راز آن در ذکر حقیقت (هو) و لاهوت (الله) و دروازه‌ی لاهوت (الرحمن الرحيم) می‌باشد و در آن، بیان اختلاف حقیقت از لاهوت در مقام معرفت و شناخت، و اتحاد و یگانگی‌شان در حقیقت است، و بیان اینکه لاهوت (الله) تجلّی و صفت حقیقت است و بیان اینکه این تجلّی به جهت نیاز خلق به او است چرا که قیوم حقیقتی نخواهد داشت مگر به واسطه‌ی کسی که به آن قیام کند، و در آن بیان شده است که زنده‌ی حقیقی، خداوند سبحان است و حیات و زندگانی هر چه به غیر او است، از حیات او و قائم به او می‌باشد.

وتفصيل أكثر تجده في تفسير سورة التوحيد يصدر بعد حين إن شاء الله.

توضیحات مفصل‌تر را در کتاب تفسیر سوره‌ی توحید که انشاء الله منتشر خواهد شد، خواهید یافت ([117]).

[114] - وقد رويت آية الكرسي على التنزيل عن أهل البيت (ع) وذكروا في ثواب قرائتها فضلاً عظيماً، وقد ذكرها الشيخ عباس القمي في مفاتيح الجنان، وقد تم حذفها في بعض الطبقات الحديثة، وهذا تصرف غير مشروع في مؤلفات العلماء الذين حرصوا على أن يوصلوا روايات أهل البيت (ع) كما هي بدون حذف أو تحريف.

عن الحسين بن خالد، أنه قرأ أبو الحسن الرضا (ع): (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ - أَيُّ نِعَاسٍ - لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ... بحار الأنوار: ج 98 ص 263.

وعن الحسن بن علي (عليهما السلام)، قال: قال رسول الله (ص): (إن آية الكرسي في لوح من زمرد أخضر، مكتوب بمداد مخصوص بالله، ليس من يوم جمعة إلا صك ذلك اللوح جبهة إسرافيل، فإذا صك جبهته سبح، فقال: سبحان من لا ينبغي التسبيح إلا له، ولا العبادة والخضوع إلا لوجهه، ذلك الله القدير الواحد العزيز، فإذا سبح سبح جميع من في السموات من ملك، وهللوها فإذا سمع أهل السماء الدنيا تسبيحهم قدسوا، فلا يبقى ملك مقرب، ولا نبي مرسل، إلا دعا لقارئ آية الكرسي على التنزيل) مستدرک الوسائل للميرزا النوري: ج 6 ص 116. (المعلق).

[115] - بقره: 255.

[116] - آیت الكرسي على تنزیل (طبق نازل شدنش) از اهل بیت (ع) روایت شده است و در ثواب خواندن آن فضل عظیمی ذکر کرده‌اند. شیخ عباس قمی آن را در مفاتیح الجنان آورده است اما در چاپ‌های بعدی مفاتیح آن را حذف کرده‌اند و این تصرفی است نامشروع نسبت به تألیفات علمایی که تلاش کرده‌اند روایات اهل بیت (ع) را همان گونه که هست بدون هیچ حذف و تحریفی به مردم برسانند.

از حسین بن خالد نقل شده است که ابو الحسن امام الرضا (ع) این گونه قرائت فرمود: «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ - يَعْنِي چرت و خواب - لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ...». بحار الأنوار: ج 98 ص 263.

از امام حسن بن علی ع روایت شده است که فرمود: «(رسول خدا) (ع) فرمود: آیت الكرسي در لوحی از زمرد سبز با مداد مخصوص خدا نوشته شده است و در هر روز جمعه آن لوح بر پیشانی اسرافیل نمودار می‌شود و چون بر پیشانی‌اش نمودار شود، تسبیح می‌گوید؛ می‌گوید: منزه است آن کسی که تسبیح فقط از برای او است و عبادت و اطاعت فقط برای وجه او است. او است خداوند قادر یکتای عزیز؛ و هنگامی که او تسبیح می‌گوید تمام اهل آسمان‌های ملکوتی تسبیح و تهلیل می‌گویند و هنگامی که اهل آسمان دنیا تسبیح آنها را بشنوند، او را تقدیس گویند و هیچ ملک مقرب و هیچ پیامبر مرسل نمی‌ماند مگر اینکه برای خواننده‌ی آیت الكرسي على التنزيل دعا می‌کند». مستدرک الوسائل میرزای نوری: ج 6 ص 116.

[117] - این کتاب اکنون منتشر و به فارسی نیز ترجمه شده است (مترجم).